

Zapiski bibliograficzne

PROBLEMATYKA NIEMIECKA W PIŚMIENICTWIE POLSKIM

JABUB BANASZKIEWICZ: *Powstanie partii hitlerowskiej. Studium socjologiczne genezy faszystowskiego, 1919—1923*. Instytut Zachodni, Poznań 1968, 525 ss.

Książka stanowi „próbę przedstawienia procesu powstawania, formowania się i rozwoju niemieckiego ruchu faszystowskiego i jego partii w latach 1919—1923”, przy czym autor skupia głównie swoją uwagę na zagadnieniach składu socjalnego członków partii i elity partyjnej. Praca, oparta na materiale historycznym, jest socjologiczną analizą ogólnych prawidłowości procesu kształtowania się partii totalitarnej, dokonana na przykładzie narodzin i rozwoju niemieckiej partii nazistowskiej. Po naszkicowaniu sytuacji społeczno-politycznej i ekonomicznej Niemiec w omawianym okresie, autor szczegółowo przedstawia bazę socjalną faszystowskiego (drobnomieszczaństwo, ludzie marginesu społecznego), powstanie i rozwój niemieckiej partii nazistowskiej na terenie Bawarii (stan liczebny, skład socjalny członków partii i elity partyjnej, program, struktura organizacyjna i metody działania, poparcie udzielane partii przez klasy posiadające).

MIROŚLAW CYGAŃSKI: *Volksbund w służbie III Rzeszy, 1933—1938*. Instytut Śląski w Opolu, Opole 1968, 102 ss.

Studium to — będące kontynuacją pracy wydanej w 1966 r. pt. *Z dziejów Volksbundu (1921—1932)* — przedstawia rywalizację ugrupowań hitlerowskich w woj. śląskim i proces przejmowania ideologii narodowosocjalistycznej przez DVP po 1933 r., stosunek tego związku do polskiej polityki zagranicznej i wewnętrznej, działalność w dziedzinie szkolnictwa,

politykę narodowościową *Volksbundu*, udział w tworzeniu irredenty hitlerowskiej w woj. śląskim, współpracę z wywiadem III Rzeszy, wreszcie rewizjonistyczną agitację DVP w okresie wygasania konwencji genewskiej. Rozprawa oparta przede wszystkim na materiałach archiwów polskich i częściowo zagranicznych.

KAROL FIEDOR: *Antypolska działalność Stahlhelmu. Zjazd wrocławski w 1931 roku*. Śląski Kwartalnik Historyczny „Sobótka” nr 2/1968, ss. 251—278.

Na podstawie materiałów archiwalnych i prasowych autor szkicuje rozwój paramilitarnej organizacji *Stahlhelm*; zakres i formy jej działalności, program polityczny, szczegółowo zaś omawia agitację antypolską, która najpełniejszy wyraz znalazła na XII zjeździe *Stahlhelmu* we Wrocławiu w końcu maja 1931 r.

KAZIMIERZ MŁYNARZ: *Obowiązek pamięci*. „Nurt” nr 6/1968, ss. 50—52.

Artykuł jest próbą odpowiedzi na pytanie, jaką wizję problemu niemieckiego i jaki portret Niemca utrwaliły filmy polskie, zrealizowane po 1945 r.

ALFONS KLAFKOWSKI: *Ściganie zbrodniarzy wojennych w Niemieckiej Republice Federalnej w świetle prawa międzynarodowego*. Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1968, 281 ss.

Całościowe ujęcie kluczowych problemów prawnej odpowiedzialności za zbrodnie wojenne, przedstawionych na podstawie aktów prawa międzynarodowego. Autor omawia w pięciu rozdziałach podstawy prawne ścigania zbro-

dniarzy wojennych, zasady określania zbrodniarza wojennego i trybu ścigania, obszernie dokumentuje stwierdzenie, że odpowiedzialność zbrodniarzy wojennych nie ulega przedawnieniu, następnie analizuje zagadnienie międzynarodowego obowiązku udzielania pomocy prawnej w sprawach przeciwko zbrodniom wojennym oraz kwestie ekstradycji zbrodniarzy wojennych po 1945 r.

WŁADYSŁAW MARKIEWICZ: *Społeczno-polityczne źródła nasilenia nacjonalizmu w NRF*. „Sprawy Międzynarodowe” zeszyt 5/1968, ss. 27—37.

Syntetyczne omówienie psychospołecznych i politycznych źródeł skrajnego nacjonalizmu w NRF.

PIOTR LIPPÓCZY [oprac.]: *Cele i założenia NPD*. „Sprawy Międzynarodowe” zeszyt 4/1968, ss. 74—92.

Opatrzono komentarzem teksty oficjalnych dokumentów Narodowodemokratycznej Partii Niemiec (NPD), zawierające jej tezy i postulaty w zakresie polityki wewnętrznej i zagranicznej. Są to: tzw. Manifest NPD, fragmenty programu, wyimki z dwóch przemówień A. von Thadena wygłoszonych na III zjeździe partii w Hanowerze.